

werking toe en acht de gekozen oplossing een zeer gelukkige, hetgeen H. M. zichtbaar oplucht. Het onderhoud is zeer minzaam.¹

Nu moest dus een keus gemaakt worden tussen Broekman en Somer. De koningin die van prins Bernhard uit Paramaribo vernomen had dat deze van Somer een uitstekende indruk gekregen had, was voor Somer geporteed. Men kon evenwel niet wachten totdat Somer via de Verenigde Staten Londen bereikt zou hebben en van Lidth stelde daarom voor, Broekman tot waarnemend hoofd van het Bureau Inlichtingen te benoemen. Broekman weigerde alleen maar waarnemer te worden, en het gevolg was dat Gerbrandy, van Lidth en van Angeren de koningin voorstelden, Broekman dan toch maar de definitieve leiding te geven van het Bureau Inlichtingen. Dat weigerde de koningin op haar beurt te aanvaarden. Gerbrandy deed er op 24 november mededeling van in de ministerraad, 'echter meent de voorzitter', aldus de notulen, 'dat in dezen nu eens niet kan toegegeven worden.'² Hij hield het been stijf en de koningin zwichtte. Broekman, tot majoor bevorderd, kreeg dus de leiding, onverkort. Hij werd benoemd bij koninklijk besluit van 28 november '42, nadat eerst bij een besluit van diezelfde datum het Bureau Inlichtingen ingesteld was.³

Het bureau kreeg tot taak, inlichtingen van elke aard in te winnen, civiele zowel als militaire ('de bevoegdheid voor het uitvoeren van [die] taak berust uitsluitend bij het hoofd van genoemd bureau') en deze zo spoedig mogelijk aan de daarvoor in aanmerking komende ministers door te geven; het moest voorts geheime agenten opleiden (dat was tot dusver in hoofdzaak door *MI-6* geschied) en vluchtwegen in bezet Europa organiseren. De minister van oorlog kreeg prioriteit bij het selecteren van Engelandvaarders en anderen die voor werk bij het nieuwe bureau geschikt leken. Het hoofd daarvan kreeg tenslotte het exclusieve recht om met *MI-6* 'en andere diensten' contact te onderhouden.

Deze constructie was juist. Cordeaux had er dan ook zijn instemming mee betuigd. Somer vernam korte tijd later dat Cordeaux tegen van Lidth gezegd had (dat zal wel voor of na afloop van het gesprek bij de koningin gebeurd zijn), dat dit '*the very last chance*' voor Nederland was⁴ – met andere

¹ Van Lidth: 'Dagboek', 10 nov. 1942. ² Ministerraad: Notulen, 24 nov. 1942.

³ Teksten van beide koninklijke besluiten: *Eng.*, dl. IV b, p. 10-11. ⁴ Somer schrijft die woorden toe aan 'het hoofd van de Engelse *Intelligence*', maar aangezien uit van Lidth's dagboek niet blijkt dat deze met generaal Menzies gesproken heeft, nemen wij aan dat niet Menzies maar Cordeaux zich zo uitgelaten heeft (getuige J. M. Somer, a.v., dl. IV c, p. 1868).